Stručni rad

Važnost poučavanja financijske pismenosti u odgojno-obrazovnim ustanovama

Mirna Kobal Košmrl

Tehnička škola Zagreb

Sažetak

Financijska pismenost definira se kao kombinacija znanja, vještina i stavova nužnih za donošenje ispravnih odluka o novcu. Ona obuhvaća upravljanje osobnim proračunom, štednju, investiranje i zaštitu od rizika, a ključna je za izbjegavanje dugova i postizanje dugoročne financijske stabilnosti. Financijska pismenost danas je jedna od ključnih kompetencija koju pojedinac mora imati kako bi mogao donositi ispravne financijske odluke koje povećavaju kvalitetu života. Obrazovni sustav ima važnu ulogu u poučavanju financijske pismenosti od najranije dobi. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih prepoznalo je osobitu važnost uvođenja financijskog obrazovanja u osnovne i srednje škole te je 2019. godine objavilo kurikulume za 7 međupredmetnih tema od kojih je jedna Poduzetništvo koja kao jednu od domena sadrži Ekonomsku i financijsku pismenost. U Republici Hrvatskoj postoji niz financijskih institucija koje u suradnji sa Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih provode edukacije u svrhu financijskog opismenjavanja mladih.

Ključne riječi: znanje, vještine, novac, štednja, odluke

1. UVOD

Upravljanje osobnim financijama u današnje vrijeme je sve zahtjevnije. Bez obzira na to radi li se o podmirivanju trenutnih potreba i obaveza, štednji ili ulaganju s ciljem ostvarivanja zarade, upotrebi nekog financijskog proizvoda/usluge ili nekom načinu akumuliranja sredstava za određenu namjenu, posjedovanje znanja i korištenje vještina za upravljanje financijama od velike je važnosti za svakog pojedinca. Pojedinci svakodnevno donose niz odluka povezanih s upravljanjem financijama, a da o tim odlukama uopće ne razmišljaju u kontekstu financijske pismenosti. Neke od tih odluka ne moraju imati izravan utjecaj (npr. određivanje budžeta za uobičajenu dnevnu kupnju namirnica manje vrijednosti), no neke sa sobom donose obaveze koje mogu znatno i dugoročno definirati kvalitetu života (npr. dugoročni krediti, određivanje sredstava za mirovinu ili ugovori o životnom osiguranju).

2. POJAM FINANCIJSKE PISMENOSTI

Financijska pismenost obuhvaća razumijevanje financijskih pojmova, sposobnost planiranja osobnog proračuna, odgovorno upravljanje prihodima i rashodima, donošenje informiranih financijskih odluka, razumijevanje štednje, ulaganja i zaduživanja, procjenu financijskih rizika. Financijska pismenost odnosi se na kombinaciju znanja, vještina, stavova i odgovornog ponašanja koji su potrebni za donošenje ispravnih financijskih odluka i za financijsko blagostanje svakog pojedinca, a time i društva. Financijska pismenost može se razmatrati kao mentalni proces koji se koristi prilikom donošenja odluka u vezi s novcem. Kako se tijekom života okolnosti neprestano mijenjaju, tako se mijenja i proces donošenja odluka. Financijsko obrazovanje je cjeloživotni proces kojem se potrebno prilagođavati s obzirom na nepredvidive životne okolnosti.

3. VAŽNOST POUČAVANJA FINANCIJSKE PISMENOSTI U ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Školski sustav još uvijek nije uvrstio financijsku pismenost u svoje kurikulume, iako je učenje o financijama od malih nogu od iznimne važnosti. Obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj ne nudi niti osnovno financijsko obrazovanje, a posljedica neznanja je nesigurna financijska budućnost. Kao osnovni ciljevi poučavanja financijske pismenosti mogu se navesti razvijanje ekonomske i financijske pismenosti, usvajanje znanja i vještina za odgovorno i savjesno upravljanje novcem, razlikovanje financijskih proizvoda, mogućnost samostalne izrade financijskog plana, zaštita od financijskih rizika, razvijanje pozitivnog odnosa prema radu, sposobnost kritičkog promišljanja o financijama, korištenje digitalnih alata namijenih financijskom opismenjavanju. Financijske institucije, u suradnji s Ministarstvom financija, dobrovoljno su pokrenule i uključile se u projekte financijskog opismenjavanja gdje kroz edukativna predavanja djeci vrtićke dobi, osnovnoškolcima te srednjoškolcima nastoje približiti pojmove financijske pismenosti. U Republici Hrvatskoj 2015. donesen je prvi Nacionalni strateški okvir financijske pismenosti potrošača za razdoblje od 2015. do 2020. godine. Riječ je o aktu strateškog planiranja koji je postavio temelje za unaprjeđenje financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj. Prvi Nacionalni strateški okvir odredio je osnovne pojmove kao što su financijski proizvodi i usluge, financijska pismenost,

financijska sposobnost, financijsko obrazovanje, formalno učenje, neformalno učenje. Neki od razloga koji su tada ukazali, ali i dalje ukazuju na potrebu financijskog obrazovanja, odnosno povećanja razine financijske pismenosti su nedovoljno pismeni potrošači koji ne znaju dovoljno o osnovnim ekonomskim i financijskim pojmovima, podcjenjuju ili precjenjuju svoju financijsku snagu, rijetko vode osobni proračun ili obiteljski proračun, nemaju troškove pod kontrolom, upoznati su s manje financijskih proizvoda te ih ujedno rjeđe koriste, nisu osviješteni uopće ili su nedovoljno svjesni financijskih rizika ili nemaju financijske planove za mirovinu. Vlada RH donijela je Nacionalni strateški okvir financijske pismenosti potrošača za razdoblje 2021. do 2026. godine. Nadovezujući se na iskustva i uspjehe iz prethodnog razdoblja, Nacionalni strateški okvir financijske pismenosti potrošača za razdoblje od 2021. do 2026. godine proširuje obuhvat i poboljšava kvalitetu financijskog obrazovanja, s posebnim naglaskom na prilagodbu edukativnih programa i aktivnosti ciljnim skupinama stanovništva, a to su djeca i mladi, odrasli mlađe dobi, osobe radne dobi koji ostvaruju prihode i osobe starije životne dobi. Fokus je na ključnim temama poput osnova osobnih financija, upravljanja dugom, štednje i investiranja te zaštite potrošača u financijskom sektoru.

4. ULOGA FINANCIJSKIH INSTITUCIJA U FINANCIJSKOM OPISMENJAVANJU MLADIH

Hrvatska narodna banka nudi niz predavanja i radionica povezanih s financijskom pismenosti. Teme predavanja povezane su s bankovnim proizvodima i uslugama, osobnim financijama, zaštitom potrošača, eurom, funkcijama Hrvatske narodne banke te sprečavanjem pranja novca. Hrvatska narodna banka u suradnji s Hrvatskim debatnim društvom na godišnjoj razini u okviru Tjedna novca organizira Veliku učeničku debatu čiji je cilj promicanje financijske pismenosti i poticanje srednjoškolaca na raspravu o aktualnim društvenim i ekonomskim temama. Ovogodišnja tema učeničke debate bila je "Može li AI upravljati osobnim financijama"?

Moneterra je muzej Hrvatske narodne banke koji djeluje od 2024. godine kao informacijsko-edukacijski centar otvoren s ciljem otvaranja središnje banke prema javnosti i širenja financijske pismenosti među građanima svih generacija. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) izradila je standardizirani program edukativnih aktivnosti primjeren različitim ciljnim skupinama. Edukacija je jedan od najsnažnijih alata zaštite potrošača zbog čega je važno kontinuirano educirati i informirati građane o svim temama u vezi s financijskom pismenosti. Program edukacija podijeljen je prema ciljnim skupinama i prati građane od najranije dobi te omogućuje edukaciju svih dobnih skupina u skladu s njihovim potrebama. HANFA također nudi niz edukativnih materijala u svrhu educiranja o pojmovima financijske pismenosti. Teme predavanja odnose se na tržište kapitala i investiranje, mirovinsku štednju, osiguranje, leasing, kriptoimovinu, prevare o financijama, upravljanje osobnim financijama, dok se radionice odnose na štednju u III. stupu, prijavu štete nakon prometne nezgode, izračun anuiteta/rata te izradu osobnog proračuna.

Štedopis, Institut za financijsko obrazovanje Zagreb je udruga koja uči mlade kako upravljati svojim novcem i kako pokrenuti svoj posao. Štedopis su 2015. godine

osnovali sveučilišni profesori, znanstvenici, novinari i poduzetnici da zajedno kreiraju inovativne programe financijskog obrazovanja s naglaskom na djecu i mlade kako bi buduće generacije bile financijski uspješne i izabrale poduzetništvo za svoj životni poziv.

Zagrebačka burza također aktivno organizira edukativne posjete, godišnje je posjeti oko 500 učenika i studenata koji imaju priliku saznati nešto novo o financijskim proizvodima i instrumentima te trgovanju na burzi.

Unutar Ekonomskog fakulteta u Zagrebu djeluje udruga Financijski klub koja provodi projekt Fintelligent čiji je cilj podizanje razine financijske pismenosti kod srednjoškolaca i šire javnosti što ostvaruju pružanjem edukacija odgojno-obrazovnim ustanovama.

Ministarstvo financija organizira konferencije posvećene financijskog pismenosti mladih. Naziv ovogodišnje konferencije koja se održala u ožujku 2026. bila je ''Mudro danas, sigurno sutra'', dok se tema odnosila na ''Smart money talks''. Tema je poticala mlade na otvoren razgovor o novcu, dijeljenje iskustava, traženje savjeta i razvoj zdravih financijskih navika. Konferencija je bila namijenjena srednjoškolcima i studentima s ciljem podizanja svijesti o važnosti odgovornog upravljanja osobnim financijama te unapređenja financijske pismenosti mladih. Događaj je organiziran u sklopu Svjetskog tjedna novca (Global Money week).

Agencija za odgoj i obrazovanje organizira redovita i obvezna stručna usavršavanja za učitelje, nastavnike i stručne suradnike na županijskim i međužupanijskim razinama, ali i na državnoj razini.

Hrvatska gospodarska komora uz potporu Gradskog ureda za obrazovanje Grada Zagreba, već četiri godine za redom, organizira projekt pod nazivom ''Više znamo, bolje razumijemo'', s ciljem obrazovanja učenika srednjih škola o temama iz područja financijske pismenosti.

Hrvatski institut za financijsku edukaciju uspostavio je edukativni portal koji je izrađen uz financijsku podršku Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja. Posebnost edukativnog portala je ta što su informacije za potrošače jednostavno i jasno prezentirane čime se doprinosi boljem razumijevanju financijskih proizvoda i usluga te prava potrošača.

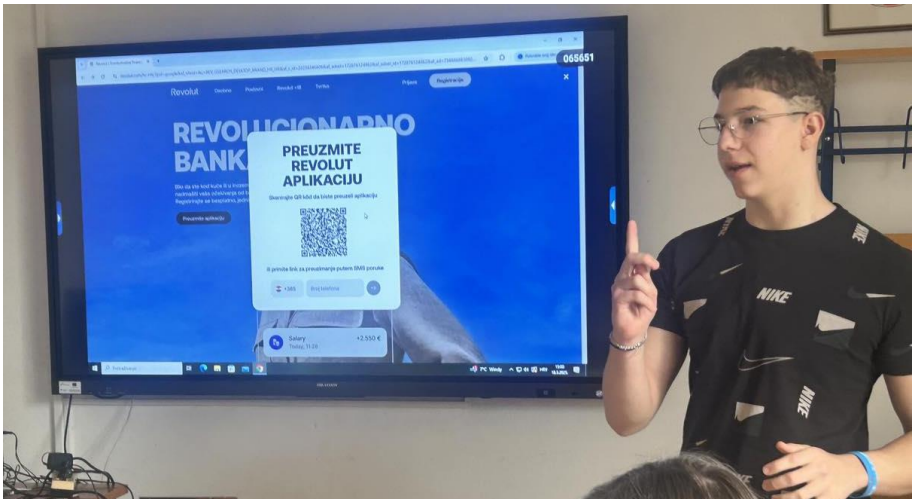
5. PRIMJER DOBRE PRAKSE

Tehnička škola Zagreb nositelj je Erasmus akreditacije za razdoblje 2023. – 2027. godine u području financijske pismenosti te eTwinning projekta Financijske pismenosti. U okviru projekta učenici i nastavnici sudjeluju u mobilnostima u inozemstvu te surađuju s financijskim institucijama Republici Hrvatskoj i inozemstvu. U školi se provodi i fakultativna nastava Financijske pismenosti. U okviru svjetskog i europskog tjedna novca učenici i nastavnici Tehničke škole Zagreb na godišnjoj razini provode brojne edukacije i radionice. Organizirano je predavanje od strane Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga na temu Upravljanje osobnim proračunom, studenti s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu održali su predavanje na temu Porezi i porezni sustav Republike Hrvatske,

učenici koje pohađaju fakultativnu nastavu Financijske pismenosti održale su radionicu na temu Kalkulacije te su proveli anketu na razini škole o sklonosti učenika Tehničke škole Zagreb konzumerizmu, odnosno pretjeranoj impulzivnoj kupnji i održali predavanje o Revolut-u te su demonstrirali postupak instaliranja aplikacije.

Slika 1. Radionica na temu 'Kalkulacija'

Slika 2. Postupak instalacije Revolut aplikacije

Učenici su također sudjelovali na brojnim edukacijama u Hrvatskoj narodnoj banci, Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, posjetili Moneterru, Zagrebačku burzu te su u okviru mobilnosti u okviru Erasmus projekta posjetili Europsku središnju banku u Frankfurtu.

Slika 3. Posjet Moneterri (edukativna igra – trampa)

Slika 4. Posjet Zagrebačkoj burzi (edukativna igra – trgovanje na burzi)

Slika 5. Posjet Europskoj centralnoj banci u Frankfurtu

6. ZAKLJUČAK

Financijska pismenost iznimno je važna jer pojedinci svakodnevno moraju donositi određene financijske odluke. Što se više razumiju financijski pojmovi, lakše je donositi odluke o zaduživanju, ulaganju, što je korisno za same pojedince i kućanstva, ali i za cjelokupno gospodarstvo jer se smanjuje vjerojatnost financijskih nestabilnosti. S obzirom na ubrzan način života i sve složenije financijske proizvode, razumijevanje osnovnih financijskih pojmova ključno je za izgradnju stabilne budućnosti. Unaprjeđenje financijske pismenosti dugoročna je inicijativa te rezultate nije moguće postići u kratkom roku. Pristup temeljen na dugoročnoj, uravnoteženoj suradnji između javnog, sektora, privatnog sektora i civilnog sektora, koja će rezultirati pomno odabranim aktivnostima temeljenim na istraživanjima financijske pismenosti i drugim relevantnim izvorima, ima za cilj dovesti do određenog poboljšanja financijske pismenosti.

7.LITERATURA

[1.] HANFA. Preuzeto s https://www.hanfa.hr/media/gvwehiug/fin-pismenost-bro%C5%A1ura.pdf (30.6.2026.)
[2.] Hrvatska narodna banka. Preuzeto s https://www.hnb.hr/-/odrzana-10-velika-ucenicka-debata-u-hnb-u (1.7.2026.)
[3.] Ivankov, M., Barbić, D., Lučić, A., (2019.) Moj novac, moja budućnost. Zagreb: Štedopis.
[4.] Ministarstvo financija. Preuzeto s https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/financijska-trzista-i-financijska-pismenost/financijska-pismenost-potrosaca/3293 (30.6.2026.)
[5.] Štedopis. Preuzeto s https://www.stedopis.hr/sto-je-stedopis/ (1.7.2026.)
[6.] Tehnička škola Zagreb. Preuzeto s https://ss-tehnicka-zg.skole.hr/ (1.7.2026.)
[7.] Zagrebačka burza. Preuzeto s https://zse.hr/hr/edukativne-posjete-burzi/158 (1.7.2026.)